

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912 e-mail: kontakt@poljostanica.com

БРОЈ 11

БИЛТЕН

НОВЕМБАР 2015

САДРЖАЈ

1. Бела трулеж поврћа - Дипл.инж. Сандра Милетаковић.....	3
2. Утицај исхране на састав млека - Дипл.инж.Бобан Росић.	4
3. Нацрт Закона о задругама - Дипл.инж.Зоран Старица.....	5
4. Услови за производњу и пласман воћа у 2015. години - Дипл.инж.Момир Недић.....	6
5. Доминантне цене воћа и поврћа (кванташке пијаце).....	7
6. Доминантне цене живе стоке (сточне пијаце)	8

ЗАШТИТА БИЉА

БЕЛА ТРУЛЕЖ ПОВРЊА

Бела трулеж поврћа је један од најзначајнијих узрока пропадања мркве и целера у складишту.

Белу трулеж поврћа узрокује гљива *Sclerotinia sclerotiorum*. Ово обољење је веома штетно. Угрожава више од 400 домаћина, гајених и коровских биљака. Нарочито су осетљиви купус, карфиол, пасуљ, боранија, грашак, краставац, лубеница, диња, сунцокрет, салата, мрква, лук, парадајз, паприка, салата...

Болест оштећује биљке у свим фазама пораста, од расада преко одраслих биљака у пољу, до обраних плодова у току транспорта и чувања. Бела трулеж је и један од најзначајнијих узрока пропадања мркве и целера у складишту.

Велике штете запајају се и у пластеницима, услед густог склопа биљака и гајења у монокултури. Углавном, гљива се јавља у условима продуженог хладног времена и сталне влажности површине земљишта.

На младим биљкама проузрокује симптоме сличне полагању расада. На старијим, услед присуства патогена у земљишту, инфекцији су најпре изложени приземни и подземни органи. Јављају се воденасте пеге које се постепено шире, прстенасто обухватајући стабљику, услед чега се биљке суше. Ткиво у оквиру пеге се размекшава и у условима високе влажности долази до образовања беличасте вунасте мицелије која прекрива заражену површину. У даљем току свог развића, гљива формира телашца црне боје-склероције, на или у оболелим биљкама, најчешће у сржи оболелог стабла. У виду ових плодноносних тела гљива се одржава у земљишту. Склероције дуго остају виталне (три до седам година), па је зато вишегодишњи плодоред основна превентивна заштита.

Склероције могу да клијају у мицелију, и као такве ређе директно заражавају биљку. Међутим, на овим плодноносним телима у повољним, прохладним условима, после периода влажења, формирају се аспуси са аскоспорама. Ове споре ветром доспевају на биљке домаћине и у капи воде остварују заразу директно кроз кутикулу.

За развој болести потребно је влажно време, са температурама од 20 до 25 степени. Температура није лимитирајући фактор за развој болести, јер се апотеције могу формирати и на 10 °С, док се аскоспоре ослобађају на температурама од 4 до 34 степена.

Бела трулеж се са једног на друго поље преноси животињама и машинама, а у мањој мери семеном. Склероције могу неоштећено да прођу кроз дигестивни тракт животиња.

Парадајз је осетљив на белу трулеж у свим фазама развоја, као и током транспорта и чувања у складишту.

Симптоми на биљкама зелене салате и купуса јављају се у виду увелости листова. Бела трулеж салате је редовна у стакленичком узгоју, али и на отвореном, ако се не поштује плодоред. До заразе долази у зони кореновог врата, а на месту продора паразита настаје влажна трулеж. Тамо где се одваја главица од корена уочава се бела мицелија.

На купусу долази до мумификације главе, а симптоми се најчешће јављају пред зрење, иако је до заразе дошло раније. У сувим условима гљива изазива подједнако деструктивно пропадање биљака, али без влажне трулежи.

На пасуљу, парадајзу или кромпиру, бела трулеж се обично јавља у току прецветавања, када се отпале латице заразе. Оне служе као основни извор заразе. Међутим није ретка појава заразе пасуља у складишту. Када се чува у контејнерима, где има остатака заражених махуна и оне бивају слеplене мицелијом, па подсећају на гнездо.

Гљива *S.sclerotiorum* се веома тешко сузбија. Да не би дошло до појаве и ширења ове болести заражени остаци се морају укањати, плодоред поштовати, земљиште дезинфиковати, пластеник редовно проветравати. Осетљиве биљке не треба гајити на контаминираном земљишту најмање три године. Уколико је могуће треба избегавати квашење листова у току заливања. Препоручује се заливање у јутарњим сатима, да би се листови у току дана осушили. Сетва треба да је ређа, да ваздух може да циркулише између биљака. Коровске биљке је неопходно уклонити, посебно оне које су осетљиве према овом патогену. У току чувања често треба проветравати и укањати оболеле биљке или плодове.

Посебну пажњу треба посветити производњи здравог расада. Хемијску заштиту је неопходно започети фенофази цветања. У нашој земљи нема регистрованих фунгицида за сузбијање ове болести, па се могу користити ботрициди.

Сандра Милетаковић, дипл.инж.

СТОЧАРСТВО

УТИЦАЈ ИСХРАНЕ НА САСТАВ МЛЕКА

Путем исхране делимично се може променити састав млека. Најлакше се може променити проценат млечне масти, док протеине млека је далеко теже мењати, а на промену млечног шећера готово је немогуће утицати.

Познато је да одговарајући удео целулозе у оброку у многоме утиче на садржај млечне масти и то се мора имати у виду. Такође је познато да при преласку са зимског на летњи оброк долази до опадања садржаја млечне масти у млеку.

Ову појаву је могуће ублажити ако се прелаз изврши постепено и додавањем у оброк одређене количине сена. Слична појава се може очекивати ако се кравама даје сувише уситњена кабаста храна и искључиво сочна храна.

Да би се повећао садржај млечне масти треба краве стимулисати да максимално конзумирају кабаста хранива. Та хранива морају бити врло квалитетна, односно морају бити покошена у најпогоднијем стадијуму зрелости и спремљена на начин где су губици хранљивих материја најмањи.

Веома је битно да оброк буде избалансиран од различитих угљених хидрата и протеина и да буде усклађена брзина њихове разградње у бурагу.

Да би се повећао садржај протеина у млеку потребно је да се добро избалансираним obroком стимулишу микроорганизми бурага на максималну синтезу протеина. Протеини хране се већим делом разлажу у бурагу крава, а крајњи продукти тих разлагања служе за стварање микробијалног протеина.

То ефикасно стварање тог микробијалног протеина, односно за размножавање микроорганизама у бурагу, најважнија је снабдевеност бурага лако сварљивим угљеним хидратима. Поред тога кравама са високом производњом млека преко 30 кг дневно мора се додати и један део неразграђених протеина путем хранива као што су кукурузни глутен или сојимо пржено зрно.

Такође је познато да је количина млека и удео протеина у њему у позитивном односу са повећаним конзумирањем суве материје и енергије obroка.

Ако се кравама у лактацији дају obroци са прекомерним уделом целулозе, мора се знати да такви obroци имају смањен садржај енергије и могу проузроковати смањење количине млека и садржаја протеина у млеку.

Бобан Росић дипл.инж.

НАЦРТ ЗАКОНА О ЗАДРУГАМА

Нови Закон о задругама, подстаћи ће отварање нових, али и развој „старих „ задруга са друштвеном имовином. Нови Закон поједноставиће оснивање и управљање задругама, јер ће број задругара потребних за оснивање бити мањи (**најмање 5**) од до сада потребних, а задруге са малим бројем задругара неће морати да имају Управни и Надзорни одбор, већ само Скупштину, а поред тога омогућено је задругарима да имају по један улог (један улог –један глас). Најмањи број оснивача задруге не могу чинити лица која живе у истом домаћинству са оснивачем. Оснивачи и задругари могу бити домаћа и страна физичка лица. Задруге су ослобођене оснивања обавезног резервног фонда. Поред тога, нови Закон решава **питање друштвене својине у „старим“** задругама и да је то питање решено у складу са захтевима задругара, јер ће бити омогућено да задруге које су стекле своју имовину могу да је упишу **као задружну својину**.

Законом је предвиђено, да пољопривредно земљиште као и објекти који су на дан доношења били уписани као друштвена својина, а на којима је као носиоц права коришћења уписана задруга, на захтев задруге биће уписана као **задружна својина**. Задруга која је основана после 08.11.2006.год, а чија је имовина настала из унетих улога, односно чланарине задругара и пословања, а која је уписана као друштвена својина у јавни регистар о непокретностима и правима на њима, уписаће се као **задружна својина**. Такође поступци за враћење имовине задруге, који су започети по захтеву задруге до ступања на снагу овог Закона, а који нису окончани, окончаће се по одредбама овог Закона. Правоснажни акт о враћању имовине, представља основ за упис права својине на тој имовини.

Земљорадничке или пољопривредне задруге могу бити опште или специјализоване (ратарске, воћарске, повртарске, сточарске, пчеларске итд). Задруге откупљују, прерађују и продају пољопривредне, прехранбене и друге производе задруге и задругара, снабдевају задругаре репродукционим материјалом, енергентима, средствима за производњу, резервним деловима за механизацију, врше промет роба и услуга задруге, задругара и за задругаре и пружају услуге домаћинствима пољопривредника у организовању и развоју сеоског туризма и врше све остале послове од интереса за пословање задруге.

Развој задругарства, треба да омогући развијање система прераде у задругама, чиме се утиче на побољшање извозне структуре, у којој сада доминирају непрерађени пољопривредни производи. Пољопривреди произвођачи ће удруживањем постићи бољу цену при набавци материјала, а моћи ће и лакше да дођу до купца, јер ће удружени моћи да понуде веће количине квалитетних производа а самим тим и повећати приход свог газдинства.

Дипл.инж Зоран Старицац

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу

www.agroponuda.com

*или нам се обратите уколико **ВИ** желите да понудите свој производ.*

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

УСЛОВИ ЗА ПРОИЗВОДЊУ И ПЛАСМАН ВОЋА У 2015. ГОДИНИ

Нестабилно време током пролећа са хладним, влажним и ветровитим временом у периоду цветања неких воћних врста (кајсија, трешња, крушка) довело је до умањења рода и квалитета ових воћних врста у већини воћарских подручја нашег округа. У наставку вегетације, акумулиране количине воде у земљишту биле су довољне за несметан развој биљака све до почетка летњих жега и двомесечног изостанка озбиљнијих падавина. Недостатак воде умањио је приносе малине и купине, утицао на крупноћу плодова јабучастог воћа, а јако сунчево зрачење довело до појаве ожеготина на покожици и пропадање плодова у нешто већем проценту него ранијих година. Мањи утицај суше се осетио код коштичавих врста воћа чији је робустан корен успевао да црпи воду из дубљих земљишних слојева. На парцелама које су се могле наводњавати ове године су се постизали веома високи приноси.

Преглед по воћним врстама.

Производња **јагоде** је била на нивоу просечно добрих година, са добрим приносом и квалитетом. Тражња је била задовољавајућа па се очекује умерено повећање површина под овом воћном врстом..

Малина. Изразито повољни услови у мају и јуну обезбедили су добру овогодишњу бербу и поред високих јулских температура. Интересовање хладњачара за малином је ове године било велико а цена у порасту у односу на претходне године (205 дин/кг). Очекује се повећање површина под овом воћном врстом.

Купина ове године доживљава праву ренесансу, јер је раст потражње у протеклих неколико година кулминирао овогодишњом ценом од око 1 € за килограм. Међу воћарима, а нарочито новим, влада права еуфорија око подизања нових засада тако да се може очекивати нагли раст површина под овом воћном врстом.

Вишња. Једна од бољих година за ову воћну врсту. Умерен принос и веома добар квалитет обезбедили су одговарајућу цену која се кретала у интервалу од 60-90 динара за килограм.

Јабuka. Учестало влажење листа и топло време у периоду након цветања погодовали су развоју болести Чађаве краставости (*Venturia*) код јабуке, па су мање искусни воћари већ у старту изгубили битку са овим патогеном који је драстично умањио принос а нарочито квалитет плодова јабуке. Потражња за плодовима ове воћне врсте била је нешто слабија него лане па су лакши пут до тржишта нашли само најквалитетнији плодови. Цена се на крушевачком кванташу у зависности од сорте и квалитета кретала од 25-50 динара за килограм. Цена индустријске јабуке већ годинама је скоро идентична и креће се у интервалу од 5-8 динара за килограм.

Крушка. Ове године је родни потенцијал у зависности од сорте крушке био прилично неуједначен, а стабла која су преродила права реткост. Поред нижег приноса, велики удео урода био је са видљивим оштећењима плодова од пролећног мраза, па су овакви плодови продавани по знатно нижој цени. Стандардно високу цену су постизале раније летње сорте крушке чији су се квалитетни плодови продавали по цени од око 100 динара за килограм.

Шљива је ове године код већине воћара који гаје ову културу донела задовољавајући приход јер су принос и квалитет били веома добри. Најзаступљенија сорта Стенлеј се у зависности од квалитета, могла продати по цени од 20 до 35 динара за килограм.

И ова огодина је као и 2013 али и многе претходне показала да без наводњавања нема интензивног воћарења. Многи воћари су се у то уверили а нарочито произвођачи јагодастог воћа, код којих је зарада била буквално пропорционална количини воде коју су биљке добијале у време интензивног пораста и зрења плодова.

Момир Недић

**Cene voća i povrća - kvantaške pijace u Srbiji
za period 26.10. - 1.11.2015. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	115	100		115	120
Breskva (Peach)	130				
Grožđe belo-ostale (Grape white-other)	90	60	80	80	
Grožđe crno-ostale (Grape black-other)	85	60	80	100	
Jabuka-Ajdared (Apples-Idared)	35	40	40	35	
Jabuka-Z. delišes (Apples-G.delishes)	50		45	50	
Jabuka-Greni Smit (Apples-Greny Smith)	50		45	50	
Jabuka-ostale (Apples-other)	45	50			
Kruška (Pear)	70	60		60	
Limun (Lemon)	115	110	115	120	
Mandarina(Tangerine)	95	85		100	
Orah (Walnut)	700			800	650
Pomorandža (Orange)	130	170		120	
Šljiva (Plum)	130				
<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Boranija-žuta (String beans yellow)	150			110	130
Brokoli (Broccoli)	130			120	
Karfiol (Cauliflower)	50	40	35	50	60
Krastavac-komišon (Cucumber baby)	80		70	70	120
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	60	50	60	50	
Krompir (Potato)	35	30		30	25
Kupus (Cabbage)	25	30	30	20	35
Luk beli (Garlic)	350		350	300	
Luk-crni (Onion)	30	30	35	25	
Paprika-babura (Pepper-babura)	90	50		80	
Paprika-ostala (Pepper-other)	100		55		
Paprika-šilja (Pepper-silja)	80			80	
Paradajz (Tomato)	80	45	55	60	100
Pasulj-beli (Beans white)	175	250			
Patlidžan (Eggplant)	40	30	30	50	50
Praziluk (leek)	55		50		
Spanać (Spinach)	80			80	
Tikvice (Zucchini)	90			70	
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	33		35	30	
Šargarepa (Carrot)	40	40	35	40	40

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 26.10.- 1.11.2015. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija										Vojvodina						Dominantna cena - Srbija							
			Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica		Subotica	Zrenjanin					
Bikovi	>500kg	SM			230																					
Dviske	sve težine	sve rase	220	160	150																					
Jagnjad	sve težine	sve rase	300	300	300	290	290	300	300	280	290	270														300
Jarad	sve težine	sve rase	230	170	180	180	220	200																		
Junad	350-480kg	sve rase							220	220																220
Koze	sve težine	sve rase	120	120	120	150	120	130																		120
Krave za klanje	sve težine	SM				160		140																		150
Krmače za klanje	>130kg	sve rase	130	130	120	110	130	120				120														
Ovca	sve težine	sve rase	150	120	130	120	140	120	120	120	150	140														120
Prasad	16-25kg	sve rase	170	190	170	160	180	180	250	170	180	170	220													170
Prasad	<=15kg	sve rase	200	200			180	180	250	180	200	180	230													200
Telad	80-160kg	HF	350			320																				360
Telad	80-160kg	SM							360	320	400															400
Tovljenici	80-120kg	sve rase	150	150	160	150	160	160	130	150	155	150														150
Tovljenici	>120kg	sve rase	140	150	120	120		140	130			140														
Šilježad	sve težine	sve rase	220					230																		